

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачево
2024**

3. Бібліотрансформер «Битва під Берестечком – приклад героїзму українського козацтва» складається з бібліографічної розвідки, історичного досьє, історико-бібліографічного нарису, інформаційної листівки, літературного дайджесту та вікторини.

Література з фондів бібліотеки, яка розповідає про природу рівненського краю та потребу її оберігати також знайшла своє відображення на сторінках бібліографічної продукції. Зокрема, це:

1. Бібліографічна розвідка «Болотні екосистеми Рівненщини» про особливості природного світу водно-болотних угідь.

2. Бібліотрансформер «Річки та озера Рівненщини» містить списки літератури, яка розкриває особливості цих водних об'єктів.

3. Бібліотрансформер «Заповідники Рівненщини» створений у 2023 році. До електронного ресурсу увійшли: бібліографічна енциклопедія – про об'єкти природно-заповідного фонду Рівненщини, бібліографічні видання бібліотеки, віртуальна виставка книг та електронних ресурсів бібліотеки, фотомандрівка за матеріалами обласного фотоекоконкурсу, який проводився бібліотекою для молодих бібліотекарів області.

Реклама бібліографічної продукції в соціальних мережах – один із найбільш ефективних, зручних методів донесення до користувачів інформації про можливості бібліотеки, наповнення та склад її фондів.

Наразі потенціал кожної бібліотеки оцінюється не тільки за обсягом книжкового фонду, але й за здатністю бібліотеки надати інформацію для своїх користувачів у найкоротші терміни.

І тому якість послуг, що надаються бібліотекою, більш, ніж будь-коли залежить від професійної компетентності бібліотекарів.

Список використаних джерел

1. Глазунова Л. В. Рекомендаційна бібліографія на сучасному етапі розвитку: жанрові інновації. URL: http://belinskogo.kh.ua/Glazunova_Bibliography_recommendations.html (дата звернення: 2.04.2024).

УДК 021:001.895:005.336

Лідія ПРОКОПОВИЧ

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНИХ ТА УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕК

Інформаційне забезпечення освітнього процесу ще донедавна у закладах освіти базувалося на традиційних інформаційних ресурсах (бібліотечних фондах). Упровадження Нової української школи, зміни у вищій освіті та низка соціально критичних подій стимулювали потребу в перегляді формування та використання освітянськими книгозбірнями інформаційних ресурсів.

У контексті нової парадигми освіти набуває розвитку нова філософія освітянської бібліотеки, де пріоритетною є сервісна діяльність, спрямована на підвищення ефективності та якості забезпечення інформаційних потреб користувачів, спільне створення й використання сучасних інформаційних ресурсів.

Концепція Нової української школи (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988–р) [1] визначає принципи та ключові компоненти оновлення середньої освіти. Одним із компонентів є сучасне освітнє середовище ЗЗСО.

Важливе місце в освітньому середовищі належить шкільній бібліотеці, яка покликана виконувати функції інформаційного, ресурсного, освітнього соціокультурного центру.

Бібліотека Нової української школи – осередок знань, простір для освітніх можливостей кожного учня, комфортне середовище, територія інтелектуального дозвілля. Які основні завдання має виконувати бібліотека Нової української школи. Це насамперед:

- *Інформаційний супровід освітнього процесу* (пошук, підбір для учасників освітнього процесу навчальної, науково-популярної та художньої літератури).

- *Формування в учасників освітнього процесу інформаційної компетентності* (шкільний бібліотекар може стати консультантом для учнів і вчителів з пошуку інформації).

- *Зберігання інформаційних ресурсів створених у закладах освіти* (у бібліотеці можна започаткувати відділ електронних освітніх ресурсів, створених педагогічними працівниками навчального закладу).

- *Створення архіву аудіо відеоматеріалів про заходи, проведені в закладі освіти: урочисті зібрання, пам'ятні дати* (учасники освітнього процесу будуть мати змогу отримати доступ до учнівських робіт, відео шкільних концертів, фотографій свят, які зберігаються в бібліотеці).

Мета бібліотеки НУШ – формування особистості з високим рівнем громадської свідомості, належними правовими та поведінковими нормами. Пріоритетними напрямками є – педагогіка партнерства, співпраця з вчителями, класними керівниками, педагогом організатором, громадськістю, батьками. Для реалізації мети потрібно виконати завдання, а саме: осучаснення освітнього середовища за допомогою автоматизації освітніх процесів, організація інформаційного простору і комфортного середовища, забезпечення якості й інноваційності бібліотечних послуг; підтримка інтересу до книги та читання, виховання книгою, формування інформаційної культури та медіа грамотності, уміння працювати з документами на різних носіях.

Бібліотека НУШ – центр спілкування, комфортний і зручний для відвідувачів. Тут можна реалізувати культурно-освітні, дозвільні, інтелектуальні потреби та ідеї. Крім цього, не варто забувати про педагогів, адже шкільна бібліотека не лише видає підручники та книжки для позакласного читання. Вона також може допомогти вчителю з підготовкою до уроків та організації цікавого навчання.

Із впровадженням новітніх технологій поняття «бібліотека» розширюється до «медіатеки» – фонду книг, навчальних та методичних посібників, відеофільмів, звукозаписів, комп'ютерних презентацій. Саме медіатека поєднує традиційне читання книг та розвиток творчих здібностей, задоволення читацьких інформаційних інтересів та сучасні технології.

Провідні освітянські бібліотеки України як ресурсні центри галузі та вагомий складник національного інформаційного простору відіграють важливу роль у науково-інформаційному супроводі наукових досліджень та освітнього процесу в закладах освіти, виконують лише їм притаманні функції кумуляції, збереження й використання документованих знань. Особливу увагу необхідно звернути на пошук оптимальних методичних і методологічних рішень, що сприятимуть формуванню бібліотечно-інформаційних ресурсів і використанню відповідних способів доступу до них.

На базі освітянських бібліотек відбувається становлення і розвиток професійного інформаційно-комунікаційного середовища, що потребує традиційних, електронних навчальних і наукових видань: навчальних програм, підручників, навчальних посібників, навчально-методичних посібників, хрестоматій, навчальних наочних посібників, практикумів, монографій, авторефератів дисертацій, тез доповідей, матеріалів конференцій, збірників наукових праць тощо [2].

Бібліотекам закладів вищої освіти належить одна з провідних ролей у системі науково-інформаційного забезпечення національної науки та освіти, міжнародній науковій та освітній взаємодії. Відповідно до ст. 33 Закону України «Про вищу освіту» [3] бібліотеки є одними з основних структурних підрозділів закладу вищої освіти. Діяльність освітніх бібліотек визначається завданнями, що стоять перед закладами вищої освіти, співвідносяться зі стандартами, освітньо-професійними, освітньо-науковими і навчальними програмами. Стратегічний розвиток такого типу бібліотек становить особливий дослідницький інтерес у період становлення та активного поширення загальноприйнятих у світі концепцій Відкритої науки (Open Science) та Відкритої освіти (Open Education), позиціонування самих університетських бібліотек як відкритого, гнучкого, інтелектуального простору, науково-інформаційного та соціально-комунікаційного комплексу.

Питання розвитку університетських бібліотек перебуває в центрі уваги бібліотекознавців і практиків бібліотечно-інформаційної сфери. Новітні підходи до стратегічного управління бібліотекою розглянуто в роботах О. М. Бруй, О. В. Воскобойнікової-Гузевої, В. Г. Дригайла, Т. С. Опришко, Г. В. Тимофєєвої.

Серед основних підходів до управління сучасною бібліотекою науковці визначають *процесний, системний і ситуаційний*.

Ю. І. Горбань вважає, що для університетської бібліотеки в умовах стрімких суспільних змін та реформування української освіти найефективнішим є *ситуаційний* підхід як найбільш гнучкий, інтегруючий та об'єднуючий інші підходи в єдину концепцію [4, с. 181].

Т. С. Опришко і Г. В. Тимофєєва зазначають, що бібліотека ЗВО не

тільки має перевагу перед публічною бібліотекою, оскільки працює зі специфічними категоріями читачів, мотивованих на здобуття нових знань та інформації, а й одночасно є ключовим інформаційним ресурсом ЗВО, повноцінною структурою, що поряд з іншими бере участь у модернізаційних процесах, які збільшують конкурентну перевагу університету [5, с. 156].

Отже, головний критерій оцінювання діяльності бібліотеки – це рівень організації інформаційних ресурсів. Новітні інформаційні технології роблять її більш привабливою для сучасних вебкомпетентних користувачів (педагоги, викладачі, науковці) та молоді «цифрового покоління» (школярі). З огляду на це різко зростає важливість інформаційної діяльності бібліотек у створенні електронних каталогів, баз даних, науково-довідкових ресурсів та забезпеченні дистанційного доступу до віддалених інформаційних ресурсів інших бібліотек, інформаційних центрів і мереж.

Список використаних джерел

1. Концепції Нової української школи: концептуальні засади реформування середньої школи (2016). Наказ МОН від 27.10.2016 року /заг. ред. М. Гриценко. Київ, 40 с. URL: <http://surl.li/hoaha> (дата звернення: 08.10.2024).
2. Інформаційні ресурси бібліотек закладів освіти: формування та використання : практич. посіб. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [Григоревська О. В., Матвійчук О. Є., Варахсіна Н. В., Кропачева Н. М., Бойко С. Т.; наук. ред.: Пономаренко Л. О.]. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2022. 181 с. (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» ; вип. 28).
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII: із змінами *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 31.10.2022).
4. Горбань Ю. І. Розвиток університетської бібліотеки: комплекс стратегічних рішень. Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. 2019. № 2. С. 180–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkm_2019_2_40 (дата звернення: 31.10.2022).
5. Опришко Т. С., Тимофєєва Г. В. Інтернаціоналізація як стратегія розвитку академічних бібліотек. Вісник Одеського національного університету. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. 2019. Т. 24, вип. 1 (21). С. 155–171.

УДК 027.7

Ірина РОЗМАН

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

РОЛЬ БІБЛІОТЕЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТІ

З точки зору змісту освітніх програм, світовим трендом майбутнього буде їхня міждисциплінарність, що надає фахівцям можливість всебічно, цілісно та більш глибоко дослідити об'єкт, розвиває навички критичного мислення. Крім того, більшого значення набуває свобода і відповідальність студента у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії» [1, с. 30].

Бібліотечна педагогіка є галуззю наукових досліджень та практичної діяльності, що спрямована на вивчення процесів організації навчально-виховного процесу в бібліотеках. Вона охоплює широкий спектр питань,

Мотичка В., Прокопович Л. Соціально-комунікаційні тенденції в діяльності бібліотечних установ	75
Назарук Н. А. Рівненська обласна бібліотека для дітей – осередок для творчого навчання та саморозвитку	77
Орлов Д., Петрова А. Роль та значення інформаційно-аналітичного сектору в діяльності наукової бібліотеки Мукачівського державного університету	80
Охріменко Г. Змістово-тематичне наповнення освітньої компоненти «Бібліотечна справа» для здобувачів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (на прикладі Національного університету «Острозька академія»)	82
Патрикей С. Грантова діяльність як перспектива розвитку Рівненської обласної бібліотеки для молоді	84
Петрова А., Орлов Д. Різновиди бібліотерапії	87
Попович Н., Гасуляк С. Виховання культури читання у дітей молодшого шкільного віку	90
Попович Н., Семенчук В. Формування та розвиток літературної компетентності у дітей молодшого шкільного віку	92
Попович Н., Химинець А. М. Специфіка розвитку читацької самостійності дітей молодшого шкільного віку	94
Постельжук О. Книгозбірня як осередок культурного та духовного відродження нації	95
Постельжук О., Климчук В. Віртуальний простір бібліотеки як середовище освіти та самоосвіти студентів-юристів	97
Приходько Н. Просування читання засобами рекомендаційної бібліографії	100
Прокопович Л. Освітня діяльність шкільних та університетських бібліотек	103
Розман І. Роль бібліотечної педагогіки в освіті	106
Русин Н., Мовчан К. Інноваційні підходи та стратегії розвитку бібліотечної педагогіки в сучасній освіті	108
Семенчук В., Веремчук О. Бібліопедагогіка та її роль у формуванні та розвитку читача в умовах шкільної бібліотеки	110
Сідор Ю., Товканець Г. Бібліотека як простір забезпечення доступу до знань, розвитку культури та соціального прогресу.....	112
Теличко Н. Бібліотека закладу вищої освіти як осередок формування інформаційної культури здобувача освіти.....	114
Товканець Г., Свищо С. Виховне значення уроків української мови і читання у початковій школі	116
Трачук Л. Неформальна освіта студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Надвірнянського фахового коледжу	118
Химинець А. М., Прокопович Л. Бібліотечні інноваційні послуги: міжнародний та вітчизняний досвід	120
Чернецька І., Постельжук О. Роль літературного процесу у формуванні емоційного та інтелектуального розвитку дітей та молоді	123
Черніговець Т. Сучасна шкільна бібліотека як інформаційно-освітній простір	126
Шевчук В., Шатрова М. Структура електронної бібліотеки ЗВО (на прикладі наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія»).....	128
Щербан Т., Брецько І. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу психологічної допомоги	131
Юшин С. Штучний інтелект у бібліо-лабіринтах як провідник для шукачів досконалішої форми самоактуалізації	133
Відомості про авторів	137

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>